

Стратегија Викимедије Србије 2024—2026.

О Викимедији Србије.....	3
Задужбина Викимедија и Викимедијин покрет.....	4
Циљеви.....	5
Усклађеност стратегије са стратегијом покрета.....	5
Праћење, евалуација и извештавање.....	8

О Викимедији Србије

Викимедија Србије (ВМРС) јесте невладино, нестраначко и непрофитно удружење чији су циљеви промоција и подржавање стварања, сакупљања и умножавања слободног садржаја на српском језику искључиво на непрофитан начин, као и идеје да сви људи имају једнак приступ знању и образовању. Као таква, Викимедија Србије је званични национални огранак у Викимедијином покрету и основана је као пети огранак по реду, у децембру 2005. године.

У време писања овог документа, Викимедија Србије има 239 чланова и чланица, седмочлани Управни одбор и петоро запослених. Стратегија се односи на период од 1. јануара 2024. до 31. децембра 2026. године и има средњорочне циљеве. За потребе израде стратегије формирана је радна група чији је основни задатак реализација процеса креирања стратегије, обезбеђивање његове транспарентности и осигуравање већег учешћа заједнице у процесу. Како би спровођење стратегије било осигурано кроз пројекте, пројекти ће се евалуирати почетком сваке календарске године.

Визија

Визија Викимедије Србије усклађена је с визијом Викимедијиног покрета коме организација припада:

Замислите свет у коме свака особа на планети има слободан приступ целокупном људском знању.

Мисија

Мисија Викимедије Србије је да мотивише и ангажује људе да раде на прикупљању и развоју образовних садржаја под слободном лиценцом или у јавном домену, да раде на ширењу и промоцији слободног знања, као и да ствара толерантније друштво у коме свако има једнак приступ том знању.

Рад организације, пројекти и активности који се реализују заснивају се на скупу вредности којима организација тежи и које примењује:

- Ми промовишемо **слободно знање**, слободне лиценце и формате у циљу стварања знања доступног свима;
- Ми снажно подржавамо сваки облик **волонтирања** у друштву и давања доприноса заједници;
- Ми смо **транспарентна** организација која свој рад, резултате, успешне моделе и научене лекције дели на локалном и глобалном нивоу, уједно с Викимедијиним афилијацијама, као и с партнерима ван Викимедијиног покрета;
- Ми тежимо **инклузији**, промовишемо **разноликост заједнице** и **осуђујемо сваки вид дискриминације**;
- Ми охрабрујемо **децентрализацију** како би волонтери у целој Србији могли да учествују у нашим активностима, покрећу иницијативе и тако поспешују активизам;

- Ми верујемо да остваривањем **дугорочних и одрживих сарадњи** можемо да остваримо много већи утицај на друштво.

Задужбина Викимедија и Викимедијин покрет

Задужбина Викимедија је невладина и непрофитна организација која има правну одговорност за Викимедијине пројекте, као што су Википедија, Викимедијина остава, Викиречник, Викизворник, Викиврсте, Викивести, Викикњиге, Викицитати. Задужбина, са седиштем у Сан Франциску, власник је брэнда и логотипа, као и домена и сервера на којима се пројекти налазе.

Ово су везе између Задужбине Викимедија и Викимедије Србије:

- правна веза — Задужбина Викимедија и Викимедија Србије имају потписан уговор о конституисању односа
- финансијска веза — Викимедија Србије се већински финансира средствима Задужбине Викимедије
- оперативна веза — размена знања и искуства, као и практична сарадња у оквиру пројеката

Викимедијин покрет је волонтерски покрет у коме учествују бројни огранци, тематске организације, корисничке групе и други ентитети. Викимедија Србије је огранак који учествује у међународним пројектима, конференцијама и организује исте, преносећи тако знања и искуства из локалне средине.

Циљеви

Викимедија Србије је у процесу израде стратегије дефинисала примарне и секундарне циљеве, а на основу [евалуације тренутне стратегије](#), [СВОТ и ПЕСТ анализа](#). У фази израде евалуације укључена је и заједница, која је у оквиру упитника могла да искаже не само у којој мери је организација испунила циљеве, већ и којим циљевима треба да стреми у будућности.

Примарни циљеви су основни, кључни и најважнији циљеви које организација којима организација тежи. Они представљају основу за доношење одлука, усмеравају активности и помажу у расподели ресурса како би се постигли жељени резултати. Осим њих, у наставку су наведени и секундарни циљеви који разлажу комплексне и обимне циљеве на кораке који лакше могу бити координисани.

1. примарни циљ: Развој слободног знања с фокусом на његов квалитет

- а. Објашњење: Викимедија Србије сматра да је развој слободног знања примарни део рада организације и као такав, увек ће бити главни фокус. Као приоритет у оквиру овог циља поставља се квалитет садржаја што утиче на општи квалитет пројеката и мотивацију нових уредника и уредница да постану део заједнице. Организација ће наставити с развојем ресурса који могу значајно утицати на квалитет, попут едукативних материјала, онлајн и офлајн обука, промоцијом доступних

алата и кампањама које за циљ имају повећање референцираног садржаја.

b. Секундарни циљеви:

- i. Омогућавање што квалитетније обуке кроз коришћење доступних алата и развој ресурса за обуке (презентације, брошуре, видео материјали)
- ii. Повећање свести о значају и потреби за слободним знањем
- iii. Јачање људских ресурса који ће бити усмерени на праћење квалитета садржаја, истраживање узрока лошег садржаја и развоја нових приступа у обукама
- iv. Јачање техничких ресурса који би олакшали новим уредницима и уредницама савладавање техничких вештина

2. примарни циљ: Остваривање лидерске улоге у региону у погледу покретања међурегионалне сарадње међу Викимедијиним афилијацијама и остваривање већег утицаја

a. Објашњење: Викимедија Србије је један од првих огранака насталих у свету. Годинама је развијала програме, организациону структуру, градила ресурсе и дошла до тачке где заједницама у региону може пружити подршку што у виду пројеката, што у помоћи приликом формирања и покретања афилијација. Организација је у могућности да понуди временске и људске ресурсе које би волонтери у региону, али и ЦЕЕ хаб, могли да користе. На овај начин омогућава се умрежавање људи који су окупљени око заједничког циља и остварују се бољи резултати. Бенефити могу бити и заједнички пројекти у циљу добијања финансијских средстава.

b. Секундарни циљеви:

- i. Пружање саветодавне подршке заједницама и афилијацијама у региону у погледу реализације пројеката и формирања афилијација
- ii. Узимање учешћа и покретање регионалних и међународних пројеката који за циљ имају праћење технолошких трендова и имплементацију истих
- iii. Стремљење ка развоју финансијских ресурса и већој независности организације

3. примарни циљ: Остваривање одрживе и дугорочне сарадње с партнерима ван Викимедијиног покрета

a. Објашњење: Викимедија Србије има изграђену мрежу партнера у оквиру свих својих програма, што укључује државне институције, али и невладине организације сличних циљева. Кроз квалитетне сарадње остварују се мултипликовани резултати, омогућава се коришћење ресурса партнера, олакшава се комуникација и приступ жељеним циљним групама и повећава свест и видљивост организације. Разнолика мрежа партнера такође омогућава увођење различитих перспектива у раду и тако веће флексибилности код пројектних модела.

b. Секундарни циљеви

- i. Улагање у постојеће partnere, њихову мотивацију и жељу да наставе сарадњу
- ii. Већа медијска присутност и остваривање медијских партнерстава

- iii. Грађење бренда и репутације организације која је препознатљива и водећа организација у свету слободног знања

4. примарни циљ: Повећање инклузије и разноликости заједнице и садржаја на Викимедијиним пројектима

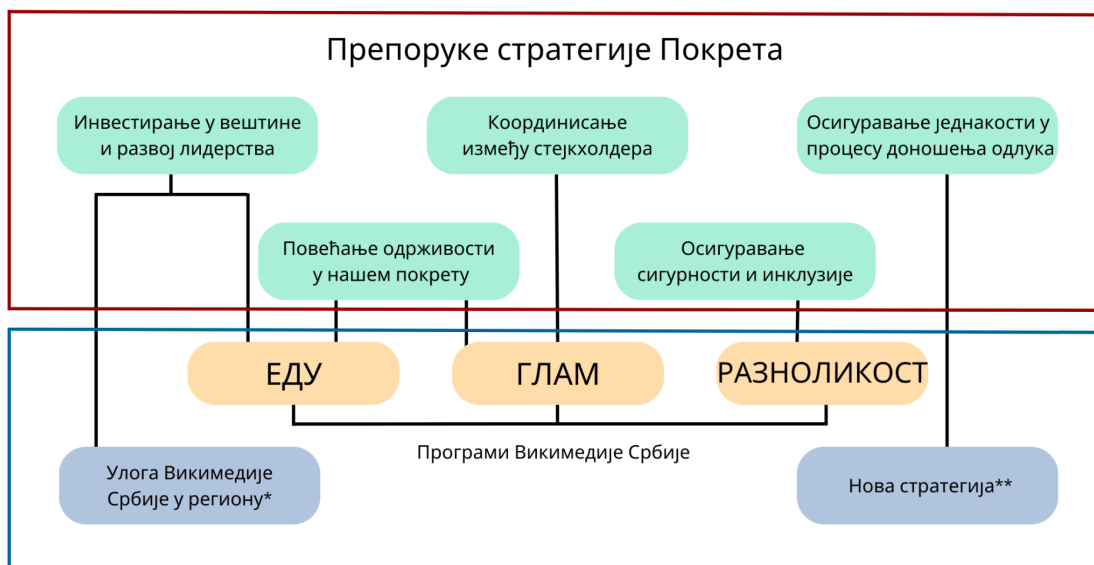
- a. Објашњење: Осим фокуса на прикупљање слободног знања, веома је важно да афилијације и заједнице омогуће једнак приступ постојећем слободном знању. То подразумева укључивање припадника и припадница социјално осетљивих, маргинализованих и недовољно заступљених група у рад на пројектима, повећање садржаја о овим темама ради повећања свести о различитим видовима дискриминације с којима се сусрећу, као и развијање алата који ће олакшати приступ и могућност доприноса пројектима. Викимедија Србије већ низ година развија активности које за циљ имају повећање разноликости заједнице и самим тим здравије радно окружење у којој се охрабрују систем подршке и међусобна сарадња.
- b. Секундарни циљеви:
 - i. Улагање у здравију заједницу
 - ii. Повећање свести не само о доступности знања, него о приступу једнаком за све, а нарочито за маргинализоване и недовољно представљене групе
 - iii. Развијање алата који ће омогућити припадницима осетљивих, дискриминисаних и недовољно заступљених група једнак приступ постојећем слободном знању
 - iv. Повећање садржаја о припадницима поменутих група
 - v. Повећање броја уредника и уредница из поменутих група

5. примарни циљ: Децентрализација активности и улагање у одрживе пројекте и заједнице широм Србије

- a. Објашњење: Децентрализација активности је веома важна за организацију. Она пружа једнаке могућности за волонтере из разних градова Србије, охрабрује њихову самосталност, уз паралелну подршку у погледу развоја личних вештина, вештина вођења пројеката, као и подршку у виду обука уређивања пројеката. Крајњи циљ организације је органски раст и ширење капацитета што доводи до квалитетнијих резултата.
- b. Секундарни циљеви:
 - i. Јачање волонтерских ресурса
 - ii. Охрабривање самосталних и одрживих волонтерских тимова
 - iii. Органски раст организације и ширење ресурса

Усклађеност стратегије са стратегијом покрета

[Стратешке препоруке покрета](#) се на више начина имплементирају кроз рад Викимедије Србије. На наредној слици графички је приказано које конкретно препоруке се извршавају кроз различите програме, али и кроз друге области рада организације.

*Лидерска улога и међурегионална сарадња

**Стратегија Викимедије Србије усклађена са стратегијом Покрета

	Стратешка препорука	Објашњење
Образовни програм	<p>1. Повећање одрживости у нашем покрету</p> <p>6. Инвестирање у развој вештина и развоја лидерства</p>	<p>1. Образовни програм у оквиру прве стратешке препоруке пружа подршку новим уредницима и уредницама који желе садржајно да обогате Викимедијине пројекте. Кроз ове активности се у континуитету ангажују различити типови волонтера, како оних који доприносе онлајн (ученици, студенти), тако и оних који доприносе офлајн (наставници, асистенти, Вики амбасадори који прате рад). Ово је неопходно како бисмо имали одрживу заједницу и дугорочне сарадње у погледу интегрисања Википедије у образовни систем.</p> <p>6. Викимедија Србије је прва организација која је покренула Образовни програм у покрету и годинама је исти унапређивала, уводила измене и радила на бољем укључивању нових уредника у покрет. Знање и успешни модели сарадње су врло применљиви и на друге афилијације, због чега организација преузима водећу улогу на разним пољима образовних активности - менторство, организовање Еду Вики конференције, EduWiki Outreach Collaborators...</p>
ГЛАМ програм	<p>5. Координисање између стејхолдера</p>	<p>5. ГЛАМ програм се заснива на двосмерним сарадњама с институцијама културе, као и с институцијама од јавног значаја. Важни аспекти ових сарадњи су одрживост и дугорочност, будући да се настоји остварити већи утицај како на циљне групе, тако и ширу јавност. Препорука се имплементира кроз дефинисање јасних улога, пружање подршка партнерима, дељење знања и</p>

	<p>6. Инвестирање у развој вештина и развоја лидерства</p>	<p>ресурса, како људских, тако и техничких, а у циљу боље реализације планираних пројектних активности. ГЛАМ програм Викимедије Србије има подршку Министарства културе и информисања, па организација преузима јасну улогу координисања комуникације с институцијама које су под окриљем Министарства.</p> <p>6. Будући да верујемо да су институције културе партнери који деле заједничку визију, кроз ГЛАМ програм се активно ради на едукацији запослених у институцијама, како у погледу слободног знања (ЦЦ лиценце), тако и у погледу техничког знања (рад на Википедији, Викимедијиној остави, Википодацима, коришћење алата). Википедијанци стажисти у оквиру својих активности организују и обуке како би запослени након програма могли да буду самостални и да наставе да раде на Викимедијиним пројектима. Осим развоја вештина, у оквиру ГЛАМ програма, Викимедија Србије је преузела водећу улогу у 1либ1реф кампањи, где координише овим активностима у ЦЕЕ региону. У плану је наставак ових активности, али и повећање квалитета кампање кроз унапређивање сарадњи.</p>
<p>Програм разноликости</p>	<p>1. Повећање одрживости у нашем покрету</p> <p>3. Осигуравање сигурности и инклузије</p>	<p>1. Програм разноликости је веома важан за прву стратешку препоруку. Осим што се кроз активности ради на повећању разноликости и већој инклузији, веома је важно да се подржавају волонтери који не морају нужно бити део онлајн заједнице, али могу на други начин допринети квалитету рада организације. Такође, како бисмо омогућили заинтересованим људима да допринесе увећавању и ширењу слободног знања, Викимедија Србије додељује микрогрантве и годишње грантове који утичу на смањење финансијског јаза који у Србији може представљати велику баријеру у реализацији пројеката. Програм подразумева различите начине да се ангажују волонтери и да се повећа њихова мотивација.</p> <p>3. Кроз програм разноликости не само да се ради на увећању садржаја о маргинализованим и осетљивим групама, већ се ради на едукацији припадника и припадница тих група како би се активно укључили у рад на Викимедијиним пројектима. Ово подразумева укључивање релевантних партнерских организација у циљу бољих резултата, али и видљивости активности и одрживих сарадњи. Викимедија Србије ће у 2023. години исказати интересовање да организује курсеве о примени Универзалног кодекса понашања, чиме би се најпре утицало на имплементацију дефинисаних смерница у локалној заједници, а потом у заједници у региону. Овај модел ће се користити и за лакше повезивање са заједницама у региону и њихову већу мотивацију.</p>

Праћење, евалуација и извештавање

Праћење, евалуација и извештавање важни су кораци у раду организације. Кроз њих се сагледавају остварени резултати, постигнути циљеви, а потом и укупан утицај који је остварен у локалној, регионалној и глобалној заједници. Праћење активности и резултата током трајања и након завршетка периода за који стратегија важи подразумева да се надгледају пројекти и њихов прогрес, да се обезбеди подршка у реализацији активности уколико је она потребна и да се резултати прикупљају и бележе.

Викимедија Србија креира интерне и јавне извештаје на тромесечном, шестомесечном и годишњем нивоу, у којима прикупља метрике и активности које су обављене. На основу ових докумената, као и на основу анкете за заједницу која ће бити спроведена у 2024. години, биће извршени преглед и анализа података. То подразумева давање оцене у којој мери је стратегија спроведена, представљање шта су били изазови и шта је потребно изменити у будућности. Преглед ће бити објављен и доступан заједници у циљу добијања повратне информације.

Евалуација стратегије је јако важан корак у креирању наредне стратегије, јер се у њој могу открити успешни модели сарадње, али и направљене грешке на којима се може учити. Такође је добар начин да заједница искаже мишљење о генералном раду организације и на који начин Викимедија Србије може пружити помоћ.